

Odlišné stanovisko

sudcu Rudolfa Tkáčika k rozhodnutiu senátu

Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 572/2017 z 20. septembra 2017

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov pripájam toto odlišné stanovisko k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 572/2017 z 20. septembra 2017.

2. Nesúhlasím s väčšinovým rozhodnutím senátu ústavného súdu, ktorým bola sťažnosť spoločnosti Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s., Grösslingová 77, Bratislava (ďalej len sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25 Co 538/2015 zo 4. mája 2016 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

3. Kardinálnou otázkou v tejto veci je miera ochrany spotrebiteľa v neustále sa sprísňujúcej právnej úprave ochrany spotrebiteľov v ich prospech (a v neprospech veriteľov), ale v tomto prípade aj nadmiera reštriktívneho uplatňovania tejto právnej úpravy súdmi. Konkrétne ide o ústavne problematické ustanovenie [§ 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“)] a posúdenie otázky premlčania práva veriteľa po predchádzajúcom jeho uplatnení na rozhodcovskom súde.

4. Tento problém je bohato pertraktovaný v judikatúre súdov aj odbornej literatúre a nesúlad citovaného ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa je tiež predmetom konania o jeho nesúlade s ústavou na ústavnom súde.

5. V aplikačnej rovine citovaného ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa je (aj pri prezumpcii jeho ústavnosti) otázkou jeho vyvážené uplatňovanie súdmi. Súd podľa môjho názoru musí aj v týchto prípadoch vychádzať zo všetkých známych okolností a rešpektovať ústavný princíp právnej istoty.

6. V danej veci bolo v značnej miere rozhodujúce, či má/môže súd uplatniť námietku premlčania, ak bolo zrejmé, že sťažovateľka si svoj nárok na splatenie úveru uplatnila v rozhodcovskom konaní a riadne v tomto konaní pokračovala až do právoplatného rozsudku rozhodcovského súdu. V právnom štáte má táto skutočnosť vždy za následok prerušenie či spočívanie premlčacej doby. Túto otázku vyriešili konajúce sudy tak, že podľa ich názoru v dôsledku existencie neprijateľnej zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky) rozhodcovské konanie prebiehalo pred nepríslušným orgánom, a teda nemožno naň prihliadať. Konajúce sudy opomenuli, že tieto skutočnosti vyšli najavo až v rozhodnutí exekučného súdu a sťažovateľka sa do tohto momentu oprávnene spoliehala na legitímnosť svojho postupu. Argumentáciu prvostupňového súdu, že „*veritel' (sťažovateľka; pozn.) mal predpokladať že rozhodcovská doložka bude raz vyhlásená za neplatnú, mal predpokladať, že takéto konanie prebehne nezákonne, a keďže sa v takomto nezákonnom konaní nemalo ani pokračovať, nemohla ani premlčacia doba spočívať*“, treba považovať za absolútne neprijateľnú a nehodnú súdneho rozhodnutia.

Podľa môjho názoru jediný ústavne komformný spôsob, ako túto otázku posúdiť, celkom jednoznačne vyplýva z rozsudku Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 ICdo 41/2014, na ktorý poukázala aj sťažovateľka a podľa ktorého aj rozhodcovské konanie vedené na základe neplatnej rozhodcovskej doložky má za následok spočívanie premlčacej doby.

7. Na základe všetkých uvedených dôvodov mal senát ústavného súdu podľa môjho názoru sťažnosť prijať na ďalšie konanie a pri jej meritórnom posudzovaní prihliadnuť na (stručne) uvedené skutočnosti.

8. Nad rámec tohto stanoviska chcem uviesť všeobecnejšiu poznámku, že tento spôsob a miera ochrany spotrebiteľov, či už v právnej úprave alebo pri rozhodovaní súdov (ochrana tzv. „až za hrob“), ako sme v súčasnosti svedkami, môže (aj pri rešpektovaní potrebnosti plnenia si úloh štátu v tomto smere) v dlhodobejšom časovom horizonte priniesť až zhubné následky pre zdravý vývoj spoločnosti. Súčasný model (okrem rizika porušovania ústavy a ústavných princípov) totiž v praxi často vedie k tomu, že občania (spotrebitelia) nebudú povinní ani zaviazaní splácať svoje peňažné dlhy vrátane istiny, ku ktorým sa dobrovoľne zaviazali, čo (na základe uplatnenia štátnej moci) v konečnom dôsledku zbavuje paušálne nie zanedbateľný počet ľudí zodpovednosti za svoje rozhodnutia a činy (parafráza známeho pravidla „dlhy sa nemusia platiť“).

V Košiciach 20. septembra 2017